

was, kon opzetten en door de eerste jaren kon voortstuwen, niet tegelijkertijd typisch-geschikt kon zijn voor het wederopbouwplan-management dat nodig was voor alle 'overleg-alsnog' met wijzigingen en herzieningen van de latere jaren.

Meningsverschillen en conflicten werden uiteraard zo veel mogelijk binnenskamers gehouden, maar er kwamen er méér naarmate de tijd vorderde.

De inmiddels gekozen organisatievorm, de ASRO, de Rijksdienst Adviesbureau Stadsplan Rotterdam, waarin Witteveen, als directeur half op een Rijksstoel, half op een Gemeentestoel zat, droeg daar ook wel iets toe bij.

Fel heeft Witteveen gestreden voor zijn plan; tegen ideeën het royaler, grootser te maken, uit zijn overtuiging, dat niemand beter dan hij, met twintig jaar ervaring, wist wat Rotterdam maximaal zou kunnen opbrengen zonder dat de slinger naar 'bezuiniging en inkrimping' zou worden teruggezonden en tegen ideeën de karakteristieke lijnen der in de loop der eeuwen gegroeide kern méér los te laten dan hij had gedaan.

Mogelijkheid tot de vereiste overeenstemming te komen zag hij tenslotte niet meer.

Dat en een niet-meer-te-overwinnen overwerktheid waren redenen, dat hij in 1944 met ziekteverlof ging en in januari 1945 in Rotterdam ontslag nam, nadat de Gemachtigde voor de Wederopbouw hem voorstelde, voortaan als Rijksadviseur bij de Wederopbouw voor stedenbouwkundige vraagstukken op te treden.

Adviezen aan het Rijk, maar niet betreffende Rotterdam.

Hij was toen 54 jaar.

Zeker hebben bekwame mensen tegen het eind van en na de oorlog de nieuwe tijd zien komen en door wijzigingen in het plan die tijd toegang verschaft, maar wie anders dan Witteveen had onmiddellijk na het bombardement en in de jaren daaropvolgend, een betere basis kunnen leggen?

Het laatste oorlogsjaar was niet de meest geschikte periode om een grote overwerktheid en een bijtende teleurstelling te boven te komen, maar de beëindigde spanning en voldoende rust maakten toch dat Witteveen zich in 1945 weer beschikbaar stelde, nu voor het uitvoeren, als particulier architect, van stedenbouwkundige opdrachten voor de Wederopbouw, zoals in het contract was overeengekomen.

Maar Den Haag zàt er een beetje mee, hem voor de eerst-